

Vergaderjaar 1986–1987

19630

Wijziging van de IJkwet 1937 (Stb. 627) en van enige andere wetten in verband met de privatisering van de dienst van het IJkwezen (privatisering dienst van het IJkwezen)

Nr. 5

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 24 november 1986

De vaste Commissie voor het Midden- en Kleinbedrijf¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen van haar voorlopige bevindingen.

1. Algemeen

De leden van de C.D.A.-fractie hadden met belangstelling kennisgenomen van het voorstel om te komen tot een wijziging van de IJkwet 1937 en van enige andere wetten in verband met de privatisering van de dienst van het IJkwezen. Zij stemden in met de intentie van de regering om te komen tot een vorm van privatisering van de dienst van het IJkwezen. Desondanks meenden de leden van de C.D.A.-fractie een aantal kanttekeningen te moeten plaatsen bij de voorstellen die terzake zijn ingediend.

De C.D.A.-fractie was van opvatting dat privatisering dient te leiden tot:

- een vermindering van de bureaucratie en beperking van de regelgeving;

- een geringer beslag op de financiële middelen van de overheid;
- het bieden van meer ruimte aan het concurrerende bedrijfsleven.

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen de regering dan ook met een nadere motivering en cijfermatige onderbouwing aan te geven of de voorgenomen privatisering van de dienst van het IJkwezen deze toets kan doorstaan.

Tijdens de door de vaste Kamercommissie Midden- en Kleinbedrijf gehouden hoorzitting heeft de Dienstcommissie IJkwezen een ondernemingsplan 1986–1992 voor de Dienst van het IJkwezen in een verzelfstandigde vorm gepresenteerd. De leden van de C.D.A.-fractie waren ook benieuwd naar het oordeel van de regering over dit plan.

De leden van de P.v.d.A.-fractie waren van mening dat bij de beoordeling van de voorliggende wetswijzigingen een groot aantal aspecten een rol speelt. Het gaat daarbij zowel om vragen van principiële aard (in hoeverre is hier sprake van een overheidstaak), als ook om een aantal kwesties van meer praktische aard, die op zich ondergeschikt zijn aan de principiële vraag, maar die bij de beoordeling van het totaal een niet onbelangrijke rol zouden moeten spelen.

¹ Samenstelling:

Leden: Van Dis (SGP), Van Erp (VVD), voorzitter, Van Muiden (CDA), ondervoorzitter, Tazelaar (PvdA), Groenman (D66), Wolters (CDA), Schartman (CDA), Van Rey (VVD), Hummel (PvdA), Nijhuis (VVD), Schaefer (PvdA), Vermeend (PvdA), Vreugdenhil (CDA), Verspaget (PvdA), Van Gelder (PvdA), De Leeuw (CDA), Smits (CDA).
Plv. leden: Schutte (GPV), Scherpenhuizen (VVD), Swildens-Rozendaal (PvdA), Engwirda (D66), Duyn (CDA), Vriens-Auerbach (CDA), Blauw (VVD), Moor (PvdA), De Pree (PvdA), Ter Veld (PvdA), Nijland (CDA), Tommel (D66), Huys (PvdA), Biesheuvel (CDA) en Roosen-van Pelt (CDA).

Allereerst wilde de P.v.d.A.-fractie echter weten, waarom er zo'n haast met deze wetswijzigingen geboden was, terwijl een vorig kabinet reeds eerder besloot tot een volledige herziening van de IJkwet 1937 (Stb. 627) naar aanleiding van de aanbevelingen van de werkgroep Nicaise. Zou er geen frictie kunnen ontstaan tussen de dereguleringsvoorstellen in de nieuwe wet en de consequenties van de thans voorliggende wetswijzigingen? De leden van de P.v.d.A.-fractie zouden gaarne inzicht krijgen in de stand van zaken van de algehele wijziging van de IJkwet alsmede in de onderdelen die te zijner tijd aan deregulering zullen worden onderworpen. Dit inzicht is noodzakelijk om, afgezien van de principiële vraag, ook de levensvatbaarheid van een mogelijke privatisering te kunnen beoordelen. Overigens was het deze leden niet duidelijk waarom juist het IJkwezen werd uitverkoren deel uit te maken van de eerste ronde privatiseringsonderzoeken waartoe het vorige kabinet in 1983 besloot. Gebeurde dat omdat er sprake was van enige organisatorische moeilijkheden in de dienst, of waren er andere factoren in het spel?

Vervolgens vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie of en op welke wijze een personeelsvertegenwoordiging in de werkgroep «Privatiseringsonderzoek Dienst van het IJkwezen» was opgenomen. Is er over een personeelsvertegenwoordiging bij privatiseringsonderzoeken geen vaste afspraak gemaakt? Het verwonderde deze leden dat, hoewel het advies van de werkgroep aangaf dat een verregaande uitbesteding van werkzaamheden met behoud van eindverantwoordelijkheid van het IJkwezen wenselijk was, het IBP enkele maanden later aan de bewindslieden van Economische Zaken adviseerde om tot een verzelfstandigde opzet van het IJkwezen te komen. Daar zou, aldus het advies, een meer bedrijfseconomisch beheer en volledige kostenberekening naar klanten voor individualiseerbare diensten mogelijk zijn. Zijn de bewindslieden op Economische Zaken dan de mening toegedaan, zo vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie, dat een bedrijfseconomisch beheer bij een overheidsdienst onmogelijk is? Wat zijn overigens de oorzaken van het verschil tussen de conclusie van de werkgroep en het uitgebrachte advies aan de bewindslieden?

Is het waar, zo vroegen deze leden, dat noch de interdepartementale werkgroep, noch de later ingestelde stuurgroep geadviseerd is door een bedrijfseconomisch adviesbureau? Is het bovendien waar dat het verrichte marktonderzoek naar de marktmogelijkheden voor de op te richten commerciële BV negatief uitviel? Is het eveneens waar dat raadpleging van de betrokken marktpartijen tot een negatief advies heeft geleid:

- a. vanuit het oogpunt van deregulering
- b. omdat het hier overheidstaken zou betreffen
- c. vanwege de kritiek op de bedrijfseconomische opzet van de NV met drie aangesloten BV's

De leden van de P.v.d.A.-fractie wilden graag de reactie van de regering horen op het commentaar dat door de FME tijdens de hoorzitting op 24 oktober 1986 naar voren is gebracht.

Ook de leden van de V.V.D.-fractie hadden met belangstelling kennisgenomen van het onderhavige wetsvoorstel. De Raad van State stelt in haar advies aan de Koningin dat de memorie van toelichting tekort schiet voor wat betreft de motivering van de voorgestelde verzelfstandiging van de dienst van het IJkwezen. De leden moesten tot hun spijt constateren dat de aanvullende motivering in de memorie van toelichting erg mager was.

De leden van V.V.D.-fractie vroegen voorts of er in de nieuwe situatie geen sprake zal zijn van een kennisvoorsprong van de NV IJkwezen, verkregen op basis van haar monopoliepositie. Deze kennisvoorsprong zou exclusief door haar commerciële BV commercieel gemaakt kunnen worden. De overige ondernemingen in de markt krijgen geen beschikking over die kennis, ergo zij kunnen die ook niet commercieel maken. Deze leden wezen in dit verband op de uitspraak van het Europese Hof inzake

art. 86 EG-verdrag (zaak 311/8a 4; SA) (gepubliceerd in TVVS 1986 nr. 86/9, blz. 230).

Door het ontwikkelen van commerciële nevenactiviteiten, die ook door andere particuliere ondernemingen verricht zouden kunnen worden, zal de NV IJkwezen zich zonder objectief aanwijsbare noodzaak bezighouden met de uitbating van know-how. Anderen in de markt hebben geen toegang tot die know-how, zodat de NV IJkwezen daarvan misbruik kan maken, althans die schijn zou gewekt kunnen worden.

In hoeverre zou een opsplitsing van het IJkwezen in twee N.V.'s – één die zich bezighoudt met de nutstaak en één die zich bezighoudt met de commerciële taak, en die volstrekt onafhankelijk van elkaar werken en gehuisvest zijn – een oplossing kunnen bieden? Deze leden vroegen de regering tevens in te gaan op de mogelijkheid van een publiekrechtelijke verzelfstandigingsvariant.

Op bladzijde 1 van de memorie van toelichting staat dat een volledige herziening van de IJkwet 1937 (Stb. 627) thans niet aan de orde is. De leden van de V.V.D.-fractie vroegen waarom deze herziening niet tegelijkertijd met de privatisering van de dienst van het IJkwezen plaatsvindt.

Het kabinetsbesluit inzake de verzelfstandiging van de dienst van het IJkwezen is uitgewerkt door de ambtelijke Stuurgroep Verzelfstandiging IJkwezen. Door de Stuurgroep zijn tijdens het onderzoek naar verzelfstandiging van de dienst van het IJkwezen de betrokken marktpartijen geraadpleegd. Welke marktpartijen waren dit?

Het lid van de R.P.F.-fractie had eveneens met belangstelling kennis genomen van het onderhavige wetsvoorstel. Hij gaf te kennen dat de R.P.F.-fractie steeds de positieve effecten van privatisering, deregulering en decentralisatie heeft benadrukt. Om deze reden kon hij zich in beginsel met de gedachtegang achter dit wetsvoorstel verenigen, mits ondermeer de kwaliteit van de ijkingen en de waarheidsgetrouwe weergave van de resultaten in de keuringsrapporten gehandhaafd blijven. Omdat de gehanteerde uitgangspunten voor de verzelfstandiging van het IJkwezen bij dit lid geen overwegende bezwaren oproepen, wenste hij slechts enige kanttekeningen bij de voorgestelde invulling van de verzelfstandiging te plaatsen.

2. Huidige situatie

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen welke extra-diensten door het IJkwezen de afgelopen jaren zijn verleend waarmee nieuwe terreinen werden aangeboord? Daarbij dachten zij aan regelgeving en -apparatuur ten behoeve van het milieu.

Deze leden zouden voorts graag weten welke verwachtingen bestaan omtrent de noodzakelijke regelgeving op Europees en wellicht wereldniveau, en de inbreng van Nederland hierbij. Is er sprake van een voornemen tot grotere uniformering van regelgeving op Europees en op andere internationale niveaus? Kan verwacht worden dat eraan uniformering van de regelgeving ook afspraken over de kosten van keuringen gemaakt zullen worden? Welke inzet, qua tijd en deskundigheid, wordt daarbij van Nederland gevraagd? Wordt die taak ook opgedragen aan de nieuw te stichten NV? Welk bedrag zou hiermee voor het ministerie zijn gemoeid? Is dat bedrag in het kostenplaatje verwerkt?

De leden van de P.v.d.A.-fractie onderschreven de doelstellingen zoals in de memorie van toelichting onder II genoemd, en waren het eens met de stelling dat de overheid verantwoordelijk is voor de metrologie.

3. Rapport Stuurgroep Verzelfstandiging IJkwezen

Op bladzijde 4 van de memorie van toelichting op de onderhavige voorstellen wordt gesteld dat het I.B.P. heeft geconcludeerd dat een verzelfstandigde opzet van de dienst van het IJkwezen de politieke

doelstelling, namelijk om te komen tot privatisering, dient. De leden van de C.D.A.-fractie zagen niet in hoe in de memorie van toelichting kon worden gesteld dat een verzelfstandigde opzet van de dienst van het IJkwezen als zodanig een meer bedrijfseconomisch beheer zou bevorderen, omdat dan gestreefd zou kunnen worden naar een volledige kostendoorberekening voor individualiseerbare diensten en dat dan een afstoten en uitbesteden van activiteiten in een bedrijfseconomische opzet een plaats zou kunnen krijgen. De vraag is waarom in de huidige opzet een dergelijke benaderingswijze niet gerealiseerd zou kunnen worden. Is de regering niet de mening toegedaan, dat een privatisering die neerkomt op een verzelfstandiging met het behoud van een monopoliepositie een belemmering kan vormen voor grotere effectiviteit en betere kostenbeheersing van de betreffende dienstverlening, waarom het toch uiteindelijk te doen is?

Hoe beoordeelt de regering het gestelde op de voornoemde bladzijde van de memorie van toelichting, dat de integrale verzelfstandiging van het IJkwezen wordt gecombineerd met een maximale inschakeling van het bedrijfsleven onder supervisie van het IJkwezen. De leden van de C.D.A.-fractie hadden nogal wat reserves ten aanzien van deze zienswijze. Van de zijde van het bedrijfsleven wordt aangevoerd dat een geprivatiseerd IJkwezen niet langer kan worden gezien als het nationale metrologische instituut, zoals in de memorie van toelichting op bladzijde 4 wordt gesteld. De opstelling leidde de leden van de C.D.A.-fractie tot de vraag, op welke wijze het bedrijfsleven betrokken is geweest bij de voorbereiding van het voorliggende wetsontwerp?

Onder punt 3.3 «keuze verzelfstandigingsvorm» op bladzijde 7 van de memorie van toelichting wordt aangegeven dat de te onderscheiden hoofdactiviteiten van het IJkwezen een zodanige technische en organisatorische verwevenheid kennen dat een driedeling van personeel en technische faciliteiten in de praktijk niet uitvoerbaar is. Direct daarop volgend wordt aangegeven dat gezien de doelstellingen van de IJkwet 1937 een grote mate van objectiviteit vereist is.

De vraag doet zich dan voor of, gelet op de verschillende activiteiten die de drie B.V.'s gaan verrichten, met het oog op de objectiviteit van het werk van het IJkwezen een technische en organisatorische verweving van personeel en technische faciliteiten tussen de drie B.V.'s zal moeten worden voorkomen. In de door de vaste Commissie voor het Midden- en Kleinbedrijf gehouden hoorzitting zijn zowel door de vertegenwoordigers van de Dienstcommissie, de ABVA/KABO als de FME fundamentele bezwaren aangevoerd tegen de voorgestelde opsplitsing. De leden van de C.D.A.-fractie maakten kenbaar dat zij bezwaren hadden tegen de mogelijkheid van een technisch en organisatorische verweving van personeel en technische faciliteiten tussen de drie beoogde B.V.'s. Zij waren van opvatting dat alternatieven moeten worden aangereikt, die dit bezwaar kunnen wegnemen.

Hoe moeten deze leden zich operationalisering en verscherping van de bedrijfseffectiviteit voorstellen wanneer, zoals voorzien, geen mutaties in het personeelsbestand mogen worden aangebracht op het ogenblik, dat de privatisering een feit wordt?

De leden van de P.v.d.A.-fractie wezen op het feit dat de noodzaak voor verandering van de regelgeving, de toename van de EEG regelgeving en doorberekening van individualiseerbare kosten, de grotere nadruk op efficiency, en de noodzaak van tariefsverhoging, privatisering geenszins noodzakelijk maken. Zij wezen er met klem op dat met name de overheid, vanuit haar verantwoordelijkheid ten aanzien van de bevolking, kostenbewust, en efficiënt moet handelen. Deze leden vonden met de Raad van State dat er onvoldoende onderbouwing wordt gegeven om tot één NV, waaronder 3 B.V.'s, te komen. Ook wezen zij op het commentaar van de FME tijdens de hoorzitting over de privatisering, en betwijfelden zij sterk of

wel van een doelmatige opzet kan worden gesproken. Deze leden vonden het veelbetekenend dat juist de vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, waaraan de regering zoveel efficiency toekent, de doelmatigheid van de geconstrueerde opzet betwijfelen. Bestaat niet het gevaar dat het personeel in een lege NV wordt ondergebracht, waarbij BV-I en BV-II voor de overheid interessant zijn en BV-III, zonder dat de genoemde perspectieven hard zijn gemaakt, de toekomstige waarde van de NV moet uitmaken? Welke waarde kent de overheid hierbij toe aan het verrichte marktonderzoek, maar ook aan de stellingname van het bedrijfsleven dat van die zijde geen belangstelling zal bestaan om aandelen te verwerven in de nieuwe NV? In hoeverre is hier sprake van een schijnprivatisering?

De leden van de P.v.d.A.-fractie zouden graag toegelicht zien waarom één of meer instellingen, belast met het beheer of de verwezenlijking van een desbetreffende standaard en de ontwikkeling ervan, krachtens de wet en niet bij wet worden aangewezen. De structuur overheid-NV-BV-I lijkt onnodig gecompliceerd en in strijd met de deregulering zoals die door het kabinet wordt nagestreefd. De oprichting van een raad van commissarissen zal niet tot vereenvoudiging van de structuur bijdragen. Daarnaast meenden deze leden, dat er een begroting zou moeten komen van de kosten van deze raad van commissarissen, die bij de uiteindelijke financiële afweging moet worden meegewogen. Wat zullen voorts de kosten voor het ministerie van Economische Zaken zijn, verband houdend met het toezicht op de «geprivatiseerde dienst van het IJkwezen»? Om hoeveel ambtenaren en om welke overheadkosten gaat het daarbij? Welke kosten kan de geprivatiseerde dienst voor het IJkwezen in rekening brengen aan de Rijksoverheid voor haar diensten op het gebied van regelgeving, zowel nationaal als internationaal? Ook deze kosten dienen in de totale afweging te worden betrokken. Overigens vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie of niet juist de taken van de BV-II karakteristieke overheidstaken zijn.

De P.v.d.A.-leden vermoedden, dat de tot op dit moment gebrekkige onderbouwing van de BV-III, het cruciale punt in de besluitvorming rond de NV zal worden. Het bevreemde deze leden overigens, dat een overheidsdienst geen winstgevende activiteiten zou kunnen uitvoeren (metrologische dienstverlening).

De leden van de P.v.d.A.-fractie protesteerden tegen de suggestie dat verzelfstandiging van het IJkwezen noodzakelijk zou zijn ter bevordering van kostenbesef en efficiency. Met zo'n uitspraak geeft de overheid zichzelf een brevet van onvermogen.

Zij meenden dat de gekozen constructie niet natuurlijkerwijs voortvloeit uit de naar voren gebrachte argumenten. Andere vormen zijn immers ook denkbaar, bij voorbeeld een publiekrechtelijke vorm.

Op pagina 5 van de memorie van toelichting staat vermeld dat de overheid die kosten die zijn verbonden aan het beheer of de verwezenlijking van een bepaalde standaard door de overheid moet vergoeden (voor zover deze kosten niet aan derden kunnen worden toegerekend). De leden van de V.V.D.-fractie vroegen of bij benadering kan worden vastgesteld wat hiervan de kosten voor de overheid zullen zijn, uitgaande van de huidige kosten.

4. Deregulering

De leden van de P.v.d.A.-fractie meenden, dat vanuit consumentenbelang en gezondheidsbelang een opheffing van het KB d.d. 28 juli 1969 niet is gewenst.

Zij betuigden hun instemming met de voorgestelde steekproefsgewijze keuring en statistische keuring, maar vroegen zich af of het voorstel voor een AMvB wel tot de beoogde vereenvoudiging leidt.

5. Betrokkenheid van het bedrijfsleven

De leden van de P.v.d.A.-fractie konden hiermee akkoord gaan, maar vonden wel dat het intrekken van de erkenning van keuringsbevoegdheid aan criteria moet zijn gebonden teneinde de rechtszekerheid van de betrokkene(n) te waarborgen.

6. Voorgestelde invulling van de verzelfstandiging van de dienst van het IJkwezen

Op bladzijde 11 van de memorie van toelichting staat aangegeven dat naar verwachting alle aandelen van de N.V. voorlopig in handen van de Staat der Nederlanden zullen blijven. Voorts staat aangegeven dat het aandeelhouderschap kan openstaan ook voor anderen, dan de Staat. Naar de mening van de leden van de C.D.A.-fractie, werd terecht aangegeven dat teneinde de kans op lange conflicten zoveel mogelijk te vermijden, statutenconstructies zullen worden opgenomen, die moeten voorkomen dat de aandelen verkregen kunnen worden door individuele handelaren in en fabrikanten van meetmiddelen en de organisaties die rechtstreeks hun belangen behartigen. De vraag van de leden van de C.D.A.-fractie was, in hoeverre kan worden voorkomen dat door middel van stromannen de genoemde handelaren, fabrikanten en organisaties toch een aanmerkelijk belang kunnen verkrijgen in het aandelenkapitaal.

De leden van de CDA-fractie vroegen voorts of er bezwaar tegen zou bestaan, indien het personeel van een geprivatiseerd IJkwezen zou participeren in het aandelenkapitaal.

Op bladzijde 13 van de memorie van toelichting wordt aangegeven dat een aan een aangewezen ijkinstelling verleende vergunning kan worden ingetrokken. De tekst van de wet geeft een aantal globale criteria aan de hand waarvan besloten kan worden tot een intrekking. De leden van de C.D.A.-fractie waren van opvatting dat de criteria een verfijning behoeften, omdat willekeur dreigt. Deelt de regering dit standpunt?

Het fenomeen van de privatisering is mede ingegeven door de gedachte om te komen tot een minder zware financiële en personele belasting van het overheidsapparaat. Op bladzijden 13 en 14 van de memorie van toelichting alsmede op bladzijde 21 en 32 staan voorbeelden aangegeven waaruit blijkt dat het ministerie van Economische Zaken op velerlei wijzen betrokken blijft bij de activiteiten van een verzelfstandigd IJkwezen. De leden van de C.D.A.-fractie vroegen hoeveel formatieplaatsen op dit ministerie gemoeid zullen zijn met controlerende en informerende activiteiten met betrekking tot een verzelfstandigd IJkwezen.

De memorie van toelichting geeft op bladzijde 16 aan dat er in voorzien is dat de minister van Economische Zaken kan bepalen dat een aanwijzing van een bepaalde werknemer, belast met het toezicht op de naleving van de wet, kan worden ingetrokken indien de wijze van uitoefening van het toezicht door die persoon daartoe aanleiding geeft. Welke criteria zouden in een dergelijk geval kunnen worden gehanteerd, zo vroegen de leden van de C.D.A.-fractie.

Al eerder uitten de leden van de P.v.d.A.-fractie hun twijfel aan het feit, dat anderen dan de overheid aandelen in de N.V. zullen houden. Overigens zouden de criteria, op grond waarvan natuurlijke of rechtspersoneel wel of geen aandelen kunnen houden, duidelijker moeten worden gesteld. Daar waar sprake is van contracten tussen overheid, N.V. en B.V.-I en B.V.-II zal helderheid moeten worden geschapen.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen vervolgens waarom de mogelijkheid wordt geschapen, dat meerdere instellingen standaarden toegewezen kunnen krijgen. Wat betekent dit voor de levensvatbaarheid van de N.V.?

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen zich af, of met het overdragen van juist de taken van toezicht en opsporing, niet een feitelijke overheidstaak

aan een particulier bedrijf wordt overgedragen. Zij wilden hierover graag een nadere adstruering ontvangen. Wat zijn de kosten die met de extra controle gemoeid zijn?

Bij een aantal hieraan voorafgaande punten gaven de leden van de P.v.d.A.-fractie reeds aan, dat zij informatie wilden hebben over een aantal factoren, die tot meer inzicht in het kostenplaatje van de voorgestelde privatisering kan leiden. Daartoe behoren de kosten van de Raad van Toezicht, de kosten van adviezen van de N.V. aan de Rijksoverheid over regelgeving, de kosten van de toezichthoudende ambtenaren, inclusief overheadkosten, bij het ministerie van Economische Zaken en de kosten van controle bij het ministerie van Justitie. Daarnaast zouden deze leden graag inzicht hebben in de kosten voor huisvesting en gebruik van overhead, bij het ministerie van Economische Zaken zoals deze thans bestaan. De totale huidige geldstroom moet in beeld worden gebracht. In hoeverre is de ontwikkeling van de EG-harmonisatie meegenomen bij de voorgestelde tariefsverhogingen?

Marktonderzoek heeft uitgewezen dat de metrologische markt geen lucratieve markt is en organisaties van belanghebbenden zoals VNO, NCW, en FME hebben in het overleg met de toenmalige staatssecretaris Van Zeil al gesteld, dat er geen enkele belangstelling voor deelneming in het aandelenkapitaal bestaat. Op grond hiervan mag worden verwacht dat voorlopig alle aandelen van de naamloze vennootschap in handen van de Staat blijven. De leden van de V.V.D.-fractie vroegen wat de regering zal gaan doen teneinde haar deelneming in het aandelenkapitaal te beperken.

Vervolgens vroegen deze leden welke internationale normen ten aanzien van de ijkbevoegdheden gelden.

De memorie van toelichting stelt, dat het proces-verbaal van een onbezoldigd ambtenaar binnenkomt bij een hulpofficier van Justitie, hetgeen in verband met de belasting van het Openbaar Ministerie een voordeel zou zijn. Kan de regering dit nader toelichten?

In paragraaf 6.5, omvang en wijze van kostendekking, staat dat de tarieven voor typekeuringen maximaal 4 à 5 keer zo hoog worden als de huidige tarieven en dat de tarieven die in het algemeen in het buitenland gelden thans 3 à 4 maal hoger zijn dan die in Nederland. De leden van de V.V.D.-fractie vroegen de regering een indicatie te geven van de tarieven die thans in Nederland gelden, ook van de tarieven voor eerste keuringen.

Zijn de tarieven voor eerste keuringen in het buitenland hoger of lager dan in Nederland? Hoe hoog zijn die tarieven? Na de invoering van de voorgestelde tariefsverhoging zullen de tarieven in de EG-landen lager zijn dan in Nederland. De in gang zijnde EG-harmonisatie, die in 1992 moet zijn voltooid, zal ertoe leiden dat veel keuringen in het goedkopere buitenland zullen worden verricht. Dit biedt weinig perspectief voor de op te richten N.V.

Het lid van de R.P.F.-fractie stelde vast dat het kabinet verwacht dat de Staat voorlopig alle aandelen van de overkoepelende N.V. in handen houdt, waarmee de overheid voornog de mogelijkheid behoudt invloed uit te oefenen op het beleid van de drie B.V.'s, welke feitelijk belast zijn met de werkzaamheden, voortvloeiende uit de IJkwet 1937. Op welke termijn valt te denken aan de verkoop van deze Staatsaandelen en welke condities zullen daar eventueel aan worden verbonden?

Voorts wilde dit lid weten of de regering het wenselijk acht dat de Staat in elk geval een meerderheidsbelang in de voornoemde N.V. behoudt, en zo ja, waarom? Om welke reden is overigens particulier aandelenbezit, vanaf het moment van verzelfstandiging, niet te verwezenlijken? Hoe groot acht de regering de bereidheid van het bedrijfsleven om deel te nemen in het aandelenkapitaal? Deelt zij de opvatting van het FME, dat de belangstelling uit die sector niet zo groot is?

Onder overheidstoezicht stellen de ijkinstellingen de tarieven zelf vast, waarbij wordt uitgegaan van een redelijke toerekening van de kosten. Het voorkomen of ontstaan van concurrentie juicht de staatssecretaris in beginsel toe, ook in EEG-verband. Het R.P.F.-fractielid kon zich hier in eerste instantie wel mee verenigen. Toch informeerde ook hij naar de mate waarin de, thans in Nederland gehanteerde, tarieven afwijken van die van de ons omringende landen. In het bijzonder wilde hij weten in hoeverre er bij de vaststelling van de in het buitenland gehanteerde tarieven van het beginsel van kostendekking wordt uitgegaan. Zal de ijkinstelling de concurrentie vanuit het buitenland kunnen doorstaan?

Het lid van de R.P.F.-fractie kon, mits wordt voldaan aan de eerder genoemde eisen van kwaliteit en waarheidsgetrouwheid, instemmen met de in het onderhavige wetsvoorstel opgenomen mogelijkheid tot participatie van het bedrijfsleven in de wettelijk voorgeschreven keuringstaken. De ijkinstelling kan natuurlijke of rechtspersonen als ijkbevoegd erkennen, waarbij ijkinstelling en ijkbevoegden in concurrentie met elkaar keuringswerkzaamheden verrichten. Aan te nemen valt, aldus het R.P.F.-fractielid, dat het bedrijfsleven voor deze mogelijkheid met name belangstelling toont in die sectoren waar winstkansen liggen, dan wel kostenvoordelen te behalen zijn. Verwacht de regering dat het een en ander de mogelijkheid van het IJkwezen om met kostendekkende tarieven te werken in gevaar zal brengen? Ter toelichting merkte dit lid op dat de door de ijkinstelling gehanteerde tarieven onder een grotere druk zullen komen te staan, naarmate er minder keuringen door deze instelling worden verricht.

7. Overleg met belanghebbenden

Zijn de kosten die voortvloeien uit het Sociaal Statuut, dat van toepassing is op de medewerkers van het IJkwezen die overgaan naar de N.V. in geprivatiseerde vorm, globaal geprognostiseerd en meegenomen in het overzicht zoals dat als bijlage I bij de stukken is gevoegd, zo vroegen de leden van de C.D.A.-fractie.

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden buitengewoon veel moeite met het feit, dat de Dienstcommissie zolang is gepasseerd. Waarom is het Dienstcommissie-advies IZ nog steeds niet beantwoord? Zij wezen het onder artikel III gestelde af en verwees naar de passage over de ondernemingsraad in het sociaal statuut, die naar hun mening de afspraken beter verwoordt.

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen de regering om commentaar op de stelling van de Dienstcommissie IJkwezen dat «geen sprake is van overleg zoals gesuggereerd in de memorie van toelichting onder 7 op blz. 20 (stuk 19 630 nr. 3)». In hoeverre kan de personeelsvertegenwoordiging invloed uitoefenen op de aanstelling van de leden van de raad van commissarissen?

8. Toetsing aan de Aanwijzingen inzake terughoudendheid met regelgeving

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen tenslotte of een kwantificering van de formatieplaatsen van overheidsbemoedeningen kan worden gegeven met opgave van de kosten van deze overheidsbemoedeningen.

De regering stelt dat er geen gevolgen voor het bedrijfsleven zullen zijn. Deze leden vroegen of door de meeruitgaven van 10,6 mln, zie bijlage I van de memorie van toelichting, er sprake is van een lastenverzwaring voor het bedrijfsleven in verband met de hogere tarieven die hiervan het gevolg zullen zijn.

9. Artikelen

Op bladzijde 27 van de memorie van toelichting wordt aangegeven dat op grond van de artikelen 30 tot en met 36 van het EEG-verdrag in principe geen onderscheid kan worden gemaakt tussen Nederlandse producenten en producenten in andere lidstaten, omdat de mogelijkheid aanwezig is dat in het buitenland gevestigde fabrikanten Nederlandse ijkmerken op daar door hen vervaardigde meetmiddelen kunnen aanbrengen, met het oog op de statistische keuring ingevolge de Nederlandse ijkwetgeving. De leden van de C.D.A.-fractie vroegen of het omgekeerde ook mogelijk is. Zo ja, is het dan niet juist dat Nederlandse bedrijven met een vestiging in een lidstaat waar een goedkoper tarief voor de diensten van het IJkwezen wordt berekend, in een voordeliger positie worden geplaatst?

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen of de regering kan aangeven, of de toenemende EEG-wetgeving met betrekking tot het ijkwezen, die op een gelijke wijze van toepassing is op de overige EEG-partners, aldaar eveneens leidt tot een verzelfstandiging van het ijkwezen. Voorts vroegen deze leden of indien zich een soortgelijke ontwikkeling binnen de EEG niet voordoet, het bedrijfsleven op grond van EEG-bepalingen na 1992 ook een ijk kan krijgen in een ander EEG-land waar minder stringente criteria gelden en voorts lagere kosten voor het verkrijgen van een ijk in rekening worden gebracht.

Ook de leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen op welke wijze in andere Europese landen het meet- en ijkwezen is geregeld. Zijn er elders ervaringen met privatisering, zoals bijvoorbeeld in Denemarken? Zo ja, hoe zijn die ervaringen?

In de toelichting op het wetsvoorstel is een financiële prognose voor de eerstkomende vijf jaar na verzelfstandiging van de Dienst van het IJkwezen opgenomen. De leden van de C.D.A.-fractie hadden er tot slot behoefte aan een soortgelijke staat van inkomsten en uitgaven van een geprivatiseerd IJkwezen te kunnen beoordelen voor een periode van tien jaar.

De voorzitter van de commissie,
Van Erp

De griffier voor dit verslag,
Janssen